

MAGYAR KURIR

Indult Bétsből, Pénteken Augustus' 1-ső napján, 1817-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

E' folyó Hónap' 12-dikén tartotta a' Parlamentum, utolsó ülését ebben a' húzomban. Mind a' két ház másodfél órakor gyűlt össze, és fél órával utóbb lépett-be szokott Kísérőivel együtt a' Regens Printz a' Felső-Házba. Mihelyt ő Kir. Fő Hercegsége a' thronuson helyet foglalt, egyszeribe elküldött a' híradó az Alsó Házba, hogy ezt a' Felső Házba való menetelre híváná-meg. Tüstént meg jelent annak Orátora többed magával, és a' Regens Printzhez a' Parlamentum ülésének végéhez való közelgetése' okairól beszélt, mellyre ő Kir. Fő Hercegsége, minekutánna külömkülömbféle projectumokat megerősített volna, e' következő-dő Beszéddel válaszolt:

„Uraim Mylordok! Nem rekesztetem-be a' Parlamentumnak ezen ülését a' nélkül, hogy az ő Felsőge mind tsak egy állapotban lévő betegségén való szomorúságot ki ne jelentsem. Az az elvenség, mellyel az Urak azon külömböző tárgyaknak meg hányásáhozvetéséhez, mellyeket én az ülések kezdetekor az Urak figyelmetességébe ajánlottam, hozzá láttak, méltó az én leg érzékenyebb köszönetemre. Meg is vagyok győződve fölé, hogy azt a' szerentsés fordulást, melly a' mi belső állapotunkra nézve történt, egészen azoknak a' hasznos rendléseknek, mellyeket az urak a' köz Isendesség fenn tartására tettek, és annak kell tulajdonítani, hogy az Urak állhata-

tosan meg maradtak principiumaik mellett, mellyek a' Constitutiót, 's az Országnak segedelemforrásait, és hitelét mind eddig fenn tartották. Ámbár sajdalommal kell említenem, hogy holmi álnok lelkű embereknek mesterkélkedéseik az ország' némely részeiben reá menték is, hogy a' Jóhagyok sziveiket ő Felsőge szeretetétől el idegenítsék, és őket erőszakos, és zenebonás tselekedetekre vegyék: de mind e' mellett is méltó okom volt örülni, látván hogy a' népnek legnagyobb részét a' jámborság, és a' közjó eránt való indulat lelkesíti. Nem lehet eléggé magasztalni azt a' bölcsességtűrést, mellyel a' nép a' leg nagyobb iuséget viselte. Felette örvendek az Urak' azon benem való bizodalmának, mellyet azzal jelentettek ki, hogy rendkívül való hatalmat adtak kezembe. Szívszerént hánkodom én azon a' mi ezt szükségessé tette, és bizonyosok lehetnek benne az urak, hogy én ezen hatalommal tsak mértékletesen, de hathatosan fogok élni az ő Felsőge' hív alattvalóinak védelmére 's bátorságára. — „Alsó Házbeli Uraim! Köszönöm az Uraknak azon pénzbeli ajánlásait, mellyeket nekem rendelték, és azon serény vizsgálásokat, mellyeket az Ország, jövedelme 's költsége selett az én kéresemre tettek. Gyönyörűséggel tapasztaltam, hogy megmutatták az Urak azt, hogy a' Status' szolgálatjának minden ágazataik meg lehet bírni a' nélkül, hogy a' nép' terhe sokasodjon. Elégséges tanúbizonyságul szolgálhat a' közönséges Hitei-

nek mostani állapotja arra, hogy bõltsen, és szélesben ki voltak találva azok a' Financziái rendelkezések, mellyeket az Urak e' jelenlévõ környülállásokra nézve tettek. Egészen úgy hiszem, hogy a' jövedelemben találtató hijánosságot nem egyéb okozta a' múltt esztendei rossz aratásnál, és reményem, hogy ezen jövedelem mindég inkább inkább fog nevedezni. — „Uraim Mylordok! Az a' rendelés, melly a' Parlamentom' üléseinek kezdődésével tétetett arra nézve, hogy ujj ezüst pénz hozasson folyamatra, közönséges meg elégedéssel végre hajtattott, és a' Parlamentomtól meg állapított Systemának tökéletesítésére, a' Közönségnek könnyebbségére arany pénzek is verettek, mellyeknek egészen más nevezetek van, mint az elébbieknek volt. Igen nagy okúl szolgálhat meg nyugtatásunkra az, hogy a' Száraz Földnek nagy részén gazdag aratás fog lenni. Ezen szerentsés ajándéka a' Gondviselésnek tsalhatatlanul meg fogja enyhíteni, ha egészen semmivé nem teszi is azt az inséget, mellyet oly sok Európai Nemzeteknek kellett a' múltt Esztendőben szenvedni, és hízlekdek magamnak azzal, hogy mind a' magunk országára, mind minden más országokra nézve számot tarthatunk a' kereskedés' javulására. Nem hotsáthatom úgy szélyyel az Urakat, hogy szívekre ne kötném azt, hogy azon különbözõ tartományokban, mellyekbe szélyyel mennek, igyekezzenek egész erõvel a' veszetség' és amittás' minden okait kiirtani az' alsóbb rendüekközül, és ne múlassanak el semmi alkalmatosságot is, mellyben azt fejekbe verhetik, hogy az egyességnek, és a' törvények eránt való engedelmességnek a' lelke szinte oly el múlhatatlanul megkívántatik az' õ közjovára, 's az egész országnak boldogságára nézve.“

Még az ezt megelőzött napon egy beszédet intézett *Braugham* az alsó ház-

hoz, melybõl egyebek között a' következõ éles kifejezéseket szemelték ki közönséges leveleink: —“

„Ha hazánknak sarkalatos principiumai ezen lefolyt üléseinkben meg nem sértettek volna; ha ezeknek végek felé a' nép' szabadsága a' maga elébbeni állapotjában meghagyatott, 's a' Korona' hatalma a' maga törvényes határai között megmaradott volna: nékem most nem kellene ezen háznak figyelmetességéhez folyamodnom. Hanem, minthogy azok a' nagy reménységek, mellyekkel magát ezen üléseknek elején oly nagyon ketsegettette országunk, megsaltak bennünket; 's minthogy a' nemzetben, egyenként vétetletvén minnyájunknak jusaik 's kiváltképpen mindeneknek személyes bátorsága a' Ministerek' tettésére bizattatott: mind ezekre nézve közelébrõl való megvizsgáltatást kíván hazánk' belsõ állapotja, és én jóvátlom, hogy intézzünk egy kérelmet Országlószerékünkhez, azért, hogy Ministereink azzal a' nagy hatalommal, a' melly kezeikbe adatott, ne éljenek vissza. Soha nem uralkodtak még Angliában olyan ségek és szenvedések, mint mostani üléseinknek eddig lefolyt ideje alatt; soha sem bizonyított a' Britanniai derék nép a' maga képének viselõi és Consütüziója eránt nagyobb bizodalmat, mint ezen idõ alatt. Mit tselekediek még is Ministereink? A' helyett, hogy a' nép' panaszain segítettek volna, annak nagy számú kéréveleit elõ se' vették. A' helyett, hogy a' nép' szenvedéseit tekintetbe vették volna, annak szabadságát keskenyebb határok közzé szoritották. Nem czélzok én beszédemmel egyenként vévén úgy mondatott Reformatorainknak nem okos gondolataikra: tsak az egészszet veszem tekintetbe. Azt is megvallom, hogy jóvült valamit állapotunk ezen idõ alatt; a' jó aratáshoz való reménység is könnyebbíti valamennyire inségeinket. Hanem az, hogy Státuspapiroaink' letse-

nevezkedett: ez inkább csak kereskedésünk megtsökkenését bizonyítja, minthogy ebből csak a következők, hogy töképenzes embereink kész pénzcikket a kereskedésre haszonnal nem fordíthatván, a Bankóba adják: tehát gyűlni kell benne a pénznek. Melly szomorú állapotban vannak pedig manufaktúráink! Egy takáts, akár melly szorgalmasan dolgozzék hétenálta, nem kereshet többet 3 vagy legfeljebb négy forintnál. Ministereink ugyan azt mondják 's mondhatják is, hogy hazáuknak állapotja sokkal jobb most, mint ennelötte 4 hónapokkal volt: de hát következőké ebből az, hogy itt megállván kezünket a zsebünkbe dugjuk? Országulásunknak egész alkotmányát meg kell vizsgálnunk, 's kivált kereskedésünket kell jó lábra állítanunk, 's a többi. — *Brougham* után *Burdett* beszélt, 's mindketten igen heves sértegetésekkel illeték *Castlereagh* Ministert. Ő is hathatósan védelmezte magát. — A vételkedés éjjelig tartott. A Ministerek voltak a gyözedelmesek: nem állott meg az ellenkező részen lévők jóvállása.

Koburgné ő Királyi Hertzegasszony-sága, a Nagy Britanniai Koronaörökös, várandó állapotban lévén, hozzávetés szerént a jövő Oktober' elején fog lebetegedni. Eddig azért nem hirdettek reá nézve, mint az ilyen környülállások között az Uralkodo Házaknál szokásban van, közönséges imátságokat, hogy ne talál a közönséges örömmel való várákozásnak valamelly véletlen történet miatt a következő meg nem sevelvén, az ez által okoztatható közönséges megszorodás elkerültethessék. Hanem, minthogy minden tekintetben kívánt jó egészsége jár ő Királyi Hertzegasszonyságának, tehát gondolják, hogy minden órán ki fognak hirdettetni az érette való közönséges imátságok.

A múlt kedden kijött M. Kuriban a 69-dik lapon említették, hogy a Parlamentumnak mind két házában oly végzés (jóvállás) járt volna kézrőlkézre, hogy a tengeri és száraz katonaság között ennekutánna minden vallásra való tekintet nélkül a R. Catholicusokat (minden tisztségekre (egész a fő Generalisig és Admirálisokig) fel kelljen venni, a nélkül, hogy az úgynevezett *Megtágadó Esküvésnek* letétele kívántassék tőlök.

A *Morning Chronicle* említi most, hogy ez a jóvállás mind két házakban jóvá hagyatván minden jó gondolkodású lakosoknak örömeire törvényé tétélett, ily kifejezésekkel: *Ez a törvény hatalmat ad a Ministereknek, 's tengeri és száraz Fővezéreknek, hogy eme Megtágadó törvényre való minden tekintet nélkül tiszteket tethessenek, 's a többi.* —

A *Times* így szoll erre: — „Nénelvők, úgy mond, azt gondolják, hogy ezen törvény által most minden megadott volna, a mit csak valaha a Parlamentumban *Lord Grey* és *Grenville*, minden ékes és gyökeres szollásbéli tehetőségek által sürgettek. Megtsalják magokat. Mi úgy ítélünk, hogy a nevezett Lordoknak iparkodása elcítől fogva oda czélt, hogy a R. Catholicusoknak a katonai előmenetelekre való tekintetben, az egyéb vallású lakosokkal egészen egyenlő jusok adattassanak. Ez a most meghatározott törvény pedig csak just ad az Országlósóknek arra, hogy valakit, ámbár R. Catholicus hiten legyen, száraz vagy tengeri katona tisztségre emelhesen, a nélkül, hogy azt kívánja tőle, hogy a Megtágadó esküvést letégye: de nem azt tartja ez a törvény, hogy ezeknek magoknak legyen egész jusok arra, hogy a tisztségre való emeltetést, ily módon kívánhassák.

(Ezen *Megtágadó Esküvésnek* tartása eddig abban állott, hogy az Anglos

Király, és nem a' R. Pápa légyen az Ek-
klesia' feje. De jó ideje már annak, hogy
ennek letétele nem kívántatott az Anglus
armádáknál a' Catholicusoktól, 's ezek, az
egy fő vezérseget kivéven, valamint a'
száraz úgy a' tengeri seregeknél is min-
den egyéb tisztségekre eljuthattak. *Ang-
liában* több oly törvények találtatnak, a'
melyek, ha szintén még eddig forma-
szerént megmásoltatva nintsenek is, nem
gyakoroltatnak, vagy nem élnek völlek;
de azonban, ha valaki előállana 's ezek-
nek betölttetéseket kívánná, azonnal bé
kellene tölteni őket. Erre nézve nevezte
az efféle törvényeket ama' híres törvény-
tudó *Blackstone*, Előre nem vigyá-
zó' keletkezésének, Törénnek).

Eszaki Amerika.

Mit tehessen egy nemzet, a' hol egy-
gyesség uralkodik minden napi példa-
adások által mutatják ezen szabad Státus-
nak lakosai. Most egy olly társaság áll-
fenn köztök, melynek nyilvános czél-
zása az, hogy azt, a' mit meghatalmazott
tilalom által véghez vinni nem lehet, ös-
szeszövetkezés által hajtsa végre. Azt akar-
ják ezen társaságnak tagjai lehetségessé
tenni, hogy az ó országoknak semmi ide-
gen, kiváltképpen pedig semmi Angliai
portékára ne legyen szüksége. Főbb és
mozgató tagjai a' társaságnak, egy *Jef-
ferson*, egy *Adams*, egy *Maddison*,
's egy *Monroe*, a' mostani előlölő. Mit
nem lehet egy olyan öszszeszövetkezéstől
várni, a' melynek tagjai között ily nagy
nevek fordulnak elő!

A' Napnyugoti Floridai *Pensacola*
nevű várbéli Spanyol Kommandans azon
Amerikai hajóktól, kik az ezen várnak
szomszédságában fekvő Amerikai seregek-
nek eleséget hordanak, vámot kérvén, az
Amerikai újságlevelek bosszszankodva pa-
naszolkodnak a' Spanyol Kommandánsnak
ezen tselekedetéért. De, hát ezt kérdik
mások, mit keresnek az Amerikai sere-
gek ily közel ezen várhoz? Ha vámot nem

akarnak adni, mennyenek messzebb on-
nét.

Ezen szabad Státus' lakosai arra a'
főkölletességre vitték, minden veszedel-
mességé mellett is, a' gőzhajóval való
járástkelést, hogy *Monroe* az ó új Elöl-
lölők is egy ilyen hajón útozik most az
országoknak partjai mellett a' tengeren, vis-
gálódás végett. Már három gőzbattériák-
nak készittetések eránt tett rendelést, mel-
lyek közül egy-egy, 120 lónak erejével
bir. — (Ezen battériákon talám, kikötő-
helyeknek torkaikban álló gőzhajókat kell
érteniünk, melyet a' gőzhajóknak feltalá-
lója *Fulton*, halála előtt nem sokkal ta-
lált volt fel és jorallott az Amerikai Or-
száglöszöknek; de a' melyeknek hasznor-
ra való fordittatásokat ő maga meg nem
érhette volt. Az ilyen gőz-hajó-bástya,
vagy battéria, ha szintén messze ki nem
mehet is a' nagy tengerre, igen jó ottal-
mazó alkotmány még is, azért, hogy min-
den felé mozgathatják 's forgathatják a'
kikötőhely' öbliben, akár legyen szél akár
ne. Azt tartják felölle, hogy egy kikötő-
helyet akár mi nagy ellenséges holyós se-
reg ellen megoltalmazhatni egy ilyen gőz-
fregát által).

Mennyire főkölletesült itt a' hajózás-
nak ezen mestersége, megítélhetni tsakez
egyből, hogy *Philadelphiatól* fogva *Que-
bekig* (a' melly út 700 Anglus, közel 200
Német mértföldet teszen), a' *Delaware*,
Hudson, *Schamplain*, és *Sz. Lauren-
tius*, részint folyó részint álló vizeiken,
4 nap alatt viszi-el a' postahajó az útasok-
kat 50 Dollarért (tallérért); pedig éjjelre
kiköt.

Portugallia.

A' *Brasiliai* örvendetes hírek újabb
tudósítások által is megerősítettek. A'
Lisbonai újság hivatalos tudósítás által
jelenti, hogy a' támadók' serege *Cap-
Sant-August'* táján a' *Bahiai* Királyi se-
regek által megverettetvén, ezt a' kör-
nyüállást a' *Pernambukói* lakosok, vala-

mint *Olindában* úgy *Recifében* is, tudniillik a városnak mind két részében, haszonra fordították. Zászlókat függesztettek ki annak jeléül, hogy a Királyhoz való engedelmességre vissza térnek. A támadóknak néhány vezéreik, kik kevés néppel az ország' belsőbb részeire szaladtak, ott üzöbe vétettek, 's kétségkívül nem soká kézre kerítettnek.

Egy *Párisi* újság szerint azok az útasok, kik azon a hajón jöttek, melly ezen szerentsés történetéről való hírt hozta *Lisbonába*, még a következőket adják a hivatalszerént való tudósításokhoz: — „Ők 40 napok alatt érkeztek a Pernambukói kikötőhelyől *Lisbonába*. Azok a Királyi seregek, mellyeket a Bahiai Kormányozó Gróf *Arcos* a Pernambukói támadók ellen küldött való, tsak magokra és minekelötte még a Rio-Jancirói seregek megérkeztek volna, verekedtek meg a támadókkal. Május' 19-dikén és 20-dikán történtek a verekedések, mellyeknek kimenetele a lett, hogy a támadók' seregere megverettvén, a Királyi győzelmes seregek hementek a városba. A támadók vakmerő módon védelmezték magokat. A főbbek az ő vezérjeik között, verekedve hullottak el: a támadás' gerjesztője *Maartinez* pedig az erdőkre futott el. Ez a hír nagy örömet okozott *Lisbonában*.

Spanyol Ország.

A *Madridi* lakosok' kívánságára megengedte a Király, hogy ezek bizonyos helyület czimert hordozhassanak annak az ostromoltatásnak emlékezetére, mellyet a város 1808-ban a Frantzia seregektől a *Napoleon* tulajdon vezérlése alatt Decembernek három első napjaiban szen-

vedett. A feltételek azonközben, mellyekre nézve valaki ezen czimernek hordozhatásától kiszorittatik, olyanok, hogy igen sokan ki fognak szorittatni, úgy mint: — Kiszorittatnakinét mind azok; először, a kik első, második, vagy harmadik kézből, nemzeti jószágokat vásárolták; másodsor, a kik ezen jószágoknak eladattatásokban, egyenesen vagy mellesleg való módon részesültek; harmadsor, kik a nem törvényes Uralkodótól valamelly hivatalt vagy méltóságot elfogadtak; negyedsor, a kik ezen Uralkodó alatt a városi örző seregnél tisztséget viseltek vagy annak lovasságánál szolgáltak.

General *Lacy*, Majorca szigetére megérkezett, és ott várja, hogy mit fog a Király éránta határozni.

A *Spanyol* Országloészék két kézre fogta az Amerikai engedetlen tartományok ellen való dolgozást. Hogy 1500 emberek a *Terrafermai* partokhoz megérkeztek, már tudva van. Ezek *Venezuelának* meghódoltatásán fognak iparkodni, a hol *Bolivar*, a ki edkig Fő Generalisnak nevezte magát; most már *Venezuelai* Respublika' Elölülőjének nevezzi, 's egyszersmind az *Uj-Grenadai* Fő Generalisi titlust is viseli, a melly országnak *Venezuelával* való összzsattoltatása még most vétetett munkába.

Az idén még két rendbéli expeditziók fognak *Kadiksból* Déli Amerika felé, seggyeres seregekkel, útnak indulni. Ez egyenesen *Perúnak* veszi útját az ott lévő Királyi seregek' segítésére; 13 szállító hajókból áll, a mellyeket két fregát és egy Brigg kísér. — A második expeditzió is útnak indulni szándékszik még ezen nyárnak végé felé ugyan oda.

Száz forint huszas pénzért, adtak Váltó czédulában: —
 Jul. 20-dik napján 328½ — 30-dikán 327 — 31-dikén 326½ — forintot.
 A Marhahúsnak fontja Bétsben, Augustusra, 32 krajtzárra határozottatott.

Hazai Dolgok és egyéb Toldalékok.

Magyar Ország.

Ambár a' Kurir éppen a' közelébbi alkalmatossággal közlötté azt a' szomorú esetet, melly *Rimaszombathban* Juliusnak a' közepén történt; mindazáltal mivel ő tsak egy más ujjságból vette azt által: tehát nem tartja feleslegvalónak e' következendő eredeti környülállásosabb, és bővebb tudósítást, mellyet tsak most kapott, érdemes Olvasóival közleni:

Rima-Szombath, Jul. 15-dikén. 1817.

„Borzasztó vala a' mái nap. Városunkra nézve, két igen különös tekintetből. Egyik az, hogy nálunk a' nyáron és tavaszon majd semmi eső nem volt, legalább soha meg nem ázott a' földünk; tsak annak a' kevés hónap nedvével voltunk, melly a' múlt esztendőben Lutza napján esett, és mintegy fél tenyérnyire takarta el a' földnek színét. Kívánatos volt tehát nálunk az eső, és midőn e' f. h. 12-dikén dél előtt egy kis eső perdült, úgy annyira örültünk, hogy szintén repdestek sziveink. Estre felé, Délről egy rettentő felhő kerekedett, a' melly szörnyítő vilámlás, menydörgés, és tsattogás közt, dühös széllel öntötte inkább, mint sem hullatta az esőt, és jég darabokat. Azt gondoltuk, hogy az Ég reánk szakad, — minden égi tsatornák meg nyitlak. De még is a' jég, már meg érlelt, és részint meg aratott gabonánknak nem sok kárt tett; a' mi kár vagyón benne, inkább a' szélvésznek tulajdoníthatjuk. A' szomszéd *Osgyán* Helységben az Evangelicusok Templomában, le esett az Isten nyila, de tüzet nem gerjesztett. — Rettenőbb a' mi következik: a' helybéli tit. Plébánosunk, egy Harangot e' f. h. 15-dikén Méltós. és közönségesen szeretett Püspökünk Gróf *Észterházy László* úr Ő Nagysága által meg szenteltetni akarván, — azt tsak kevéssel azelőtt a' To-

ronyból le bortsáttatta. — A' Harang szarentsésen már a' földet érte; a' bámulósokaság nézésére tódult, 's ekkor a' Torony' egyik ablakából kinyiló gerenda, a' tsigával, 's kötéllel együtt le szakadt, és az öszve szorult sokaság közül 2 asszonyt, 1 legénykorban lévő Ifjat, 2 fel serdült gyermeket agyon vert, 3-at pedig tetemesen meg sebesített, kik közül egyiknek az életéhez is kevés reménység vagyón. Meg fizették ezek szegények a' bámulósokaság bérét. Egyszersmind pedig ez a' szomorú példa tanúságul szolgálhat, hogy miként kell olyan helyeken forogni 's bámulni. Igen nevezetes dolog a' többi között az: hogy egy szerentsetlen anya, éppen az emlőin szoptatta gyermekét; az anyját agyon ütötte a' gerenda, az ártatlan gyermek pedig, minden sérelem nélkül meg maradt. Nem lehet leírni, hanem tsak képzelní, millyen rettenetes volt a' történet után, a' zugás, és zendülés. A' Férj Feleségét, ez amaszt; az anya gyermekeit, ezek Szüleiket a' tolongó sokaság között szintén Fellegeket hasogató jajok közt keresték 's tudakozták.

Ezen erőszakos halálnak nemével ki múlttak közzül, az egyik asszony viselő lévén, minden órára várandó volt, kinek gyászos halálát nevelletlen árvái siratják; a' másik pedig 6 szintén, nevelletlen árvákat hagyott maga után; az Ifjú az egyik gyermekkel egy Boduárnak; a' másik gyermek pedig egy Tszimadiának fia voltak, kik mind ketten minden gyermek nélkül maradván, vigasztalhatatlanul kesergik kedves fiaiknak véletlen halálukat.

Miskoltz Julius 22-dikén. Tegnap délután szörnyű nagy égi háború kerekedett Városunk felett. A' villámlások egymástérő sebességgel hasogatták a' komor fellegeket. Eppen a' Templomban

voltak az Evangelicusok, mikor egyszerre nagyot villámlik, és az erre következő rémittő tsattanással egy időben megcsett a nagy szerentsétlenség. A Templomnak tornyán lévő aranyos gombot meg ütötte a villám, és a bennlévők között senkit ugyan egyszerre meg nem ölt; de többeket meg sebesített. Egy szolgálónak egész testén, karján, fején olyan vonásokat tsinált, mintha tüzes vasat húzogattak volna rajta végig. A helyén mindenütt fel kelt a bőre, és tüzes hólyagokat okozott. A kiket ért utjában ez a kóborló menykő, mint néhol nevezik, azoknak különösen a tsizmaikat mind öszve szaggatta. Egy asszony személy alig ha meg nem hal, úgy öszve törtetett. A Templom 45, 's 50,000 forintokon ha fel áll ismét úgy, mint volt.

Veszprém Vármegyéből Jul. 25-dikén. —

Megyénknek egyik nevezetesebb városában a Tiszta Buzának Pos. Mérejét 14 forinton tartották a piaton; de úgy sem vették. A Rozs 8; az Árpa 6 forint volt; pedig még nem is nyomtattak, tsak az asztagok nagyságától, és sűrűségétől ijedtek meg a tavalyi gabona drágaságát tsináló kereskedők.

A Hazai Tudósítások ezt írják Kikindáról:

Az ide való Szabad Kerületnek Commissariusi Hivatalába, melly egyszersmind a Tömösi Kir. Administratiónál lévő Assessorsággal is egybe vagyoni kaptsolva, még a múltt az az Junius közepén fényes készülettel be avattatott a Nagy Méltóságú Magyar Kir. Kamaránál eddig Titoknokságot viselt Tekintetes *Novák Ferentz* úr.

Bihar Vármegyéből az emberszeretnek két igen szép példáról tudósítatunk. Az egyiket adta ezen Vármegyé-

ben Birtokos Cs. K. valóságos Titkos Tanácsos, és Borsod Vármegyének Fő Ispánnya Nagy Méltóságú *Klobusitzky József* úr ő Exc.ja, azzal, hogy 14 Tirolisból kivándorlott Familiákat *Madarász és Oláh Homorogh* nevű jószágaiba befogadott. Azoknak az Oláh Zselléreknek megüresedett helyeiket töltötte-be ennél fogva ő Ex.ja, a kik e' közelebbi szük esztendőknben honnyaikat 's telckjeiket titkon elhagyták. Helybe hagyta ezt a tselkedetet a Tek. Vármegye is, mellynél eránta jelentést tétetett. De nem lehet hogy ditsérettel ne emlittsük azt a példás kegyességet, mellyet ezekhez a jövevényekhez ő Ex.jának áldott jó szivü életpárja mutatott, egyszeribe hasznosan foglalatoskodtván, és így élelmek kereséseregítvén őket.

El halgathatatlan az a jó szivűség is, mellyet Leopold Rendjének Commendatora, és Cs. K. Kamarás Mélt. Gróf Vasonkői *Zichy Ferentz József* úr ő Nagysága Diószegi Uradalmában lévő jobbágyi eránt-meghizonyított. Mikor legnagyobb inségben voltak azok, t. i. most aratás előtt két héttel 2000 Pos. mérő kenyérnek való Buzát osztatott ki ő Nagysága közöttök, a' nyáron által három izben segítte őket pénzel, melly öszveséggel többre megyen 4 ezer forintnál. Ha tsak könnyen számlálnánk is, ő Nagyságának utóbbi áldozatja hatvan ezer forintnál többre menne. Jól esik, mikor halljuk, hogy Hazánknek ily Nagy Lelkü Oszlopai vagy-nak.

B é t s.

A Lembergől Jul. 21-dikén indult tudósítások szerént, Felségcs Urunk és Aszszonyunk, kik útjokat *Brodyba* vették vala, 17-dikben *Lembergbe* vissza érkeztek. — Jul. 18-dikát a' Lembergi Universitásnak, az ahoz tartozó külömbkülömb muzéumoknak, a' Könyvesháznak, a' Gymnasiumnak, a' mustra-főoskolának, a' városi oskolának, 19-dikét pedig az

Örmény Apátzák' klastromának 's Oskolájáaak; 's egyéb Szerzeteknek és ispotályoknak megérzegetésére fordította Császár. ő Felsege. Ezeknek minden környülállásaikra különös atyai figyelmettséget fordítani; 's erántok bő kezű alamisnakodással viseltetni méltóztatott ő Felsege. — Ugyantsak 18-dikban estve a' Lengyel theatromot méltóztatott ő Cs. Kir. Felsegek a' magok jelenlétekkel megtisztelni. A' lozsik megvilágosítatva és oly tele voltak, hogy még szaporítani is kellett őket; hogy az előkelők annál inkább megférheszenek. Ő Felsegek nagy örvendezéssel fogadtattak. Nagy volt az örvendező tapsolás kiváltképpen a' bérekesztő éneklés' alkalmatosságával.

A' Grézi és Bétsi újságlevelekben ilyen tudósítás jött ki Stiriából *Radkersburgból* a' jó aratásról és boldog jövődő eránt való jó reménységről, Jul. 20-dikáról: —

„Ritka történet, hogy valamelly esztendőben mind a' mezei mind a' kerti termések egyenlő gazdagon megáldattasának, minthogy az időjárás, melly az egyikfélenek hasznos, a' másikonak gyakran ártalmas szokott lenni. Éppen ezt a' ritka történetet hozta el az idén nállunk a' jó időjárás. Minden féle gabonáink vagy már learattattak, vagy éppen most arattatnak, 's nagy hőséggel jutalmaztatják a' szántóvelőknek fáradságát és költségét. Egy formálag ezt mondhatjuk az árparól, rozsról, 's buzáról is. A' *krumpli*, ez a' minden gabonák' valóságos *Surrogatuma*, a' melly azolta, hogy termesztése lábra tapott, már az éhelhalástól sok ezer embereket megmentett, 's az afféle éhelhalást, melly az előbbeni világot gyakran meglátogatni szokta volt, mint látszik csak nem lehetellenséggé tette, valamint szintén minden egyéb kerti, répa, murek, és hivelykes vetemények, gaz-

dag terméssel biztatnak. A' léli gyümölcs, kivált az allyasabb vidékeken, olyan bőséggel van, hogy támogatni kell a' fakágait, különben özsze törnének. Igy megáldatra vannak a' rétek, kaszállók, szőlőhegyek, 's minden egyebek; szénatsinálásra 's aratásra leg szebb napok járnak. A' néhány esztendőktől fogva keszergő természet, úgy szollván tsaknem egészszen lelette a' vastag gyász ruhát. A' szomszéd Magyar orszagból is hasonló örvendetes híreket veszünk, a' hol a' rozst és árpat már fél annyin is adják mint e-ldig adták, 's kétségkívül nem sokamégt oltsóbbért is oda fogják adni.

De ezt tsak általában lehet így érteni, mert éppen az a' kedvező meleg idő, melly ezt a' bő termést okozta, tsakugyan helyen-helyen meg is károsított némelly vidékeket, az által, hogy nem tsak veszedelmes jégessöket, hanem sok vízáródásokat is okozott a' hóak hirtelen való elolvadása miatt.

J e l e n t é s .

Ujra ékesíté Litteraturánkat Fő tiszteletű *Tóth Ferentz* úr illy tizimű Munkájával: *Keresztyén Erköltstudomány, írta Tóth Ferentz a' Pápai Reformata Szent Ekklesiának Lelki Pásztor, és a' Helv. Vallástélelt tartó Tul a' Dunai Superintendencia' Consistoriumának Egyházi Fő Notarius.* *Pesten Trattner János Tamás betüivel, 's költségével 1817.* A' Vallásra nézve itt is különösen érdemesítette magát ezen Tudós Hazánkfia. — Vajha Predikátori Munkáival is boldogítaná Hazánkat. — Elég legyen ezen Könyvről most tsak azt írni ide ditséretül, a' mit a' T. T. Censor Urak annak első oldalára tettek: *Opus doctum, pium, utile, diu desideratum, ac nullorum votis expetitum.* Ez az Irónak XI-dik Munkája, melly már ki van nyomtatva.